

ŽIVOT

Liječnici kao "odvjetnici nerođenog djeteta"

FOTO: PIXABAY

Da i vjernici izražavaju svoja stajališta u javnom prostoru iznenađuje mnoge. U društvu koje je demokratski uređeno, a u Hrvatskoj djeluje više od 30 godina, iskazivanje vlastitih stajališta u javnom prostoru ne bi trebalo nikoga iznenađivati. Stoga projekt naslovljen "Stigmatizacija vjernika u javnom prostoru – imaju li oni pravo na ljudska prava?" u svom fokusu ima one osobe koje se smatraju vjernicima i izražavaju svoju vjersku pripadnost određenoj religiji i vjeroispovijesti. Kroz prikaz raznih udruga i inicijativa u pet članaka progovarat će se o pravu na slobodno očitovanje vjere ili drugog uvjerenja prema Članku 40. Ustava Republike Hrvatske te pravu na slobodi mišljenja i izražavanju misli prema Članku 38. Jesmo li spremni na mijenjanje slike vjernika u javnom prostoru?

24.09.2023. / 08:03 / Marija Pandžić

U javnom prostoru sve je češće tema priziva savjesti, posebice u medicini, a riječ je o pozivanju osobe na slobodu savjesti, pravu osobe da odbije postupati na propisani način ili kad se traži izuzeće od te obveze zbog svojih moralnih ili vjerskih uvjerenja. Po naravi prava, priziv savjesti nije pravno nego moralno pravo. Kao pravni institut, kako donosi stranica [Ius-info](#), smatra se da je priziv savjesti nastao početkom 20. stoljeća. Opća deklaracija o ljudskim pravima, Europska konvencija o ljudskim pravima i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima kažu da svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi. Ova sloboda sastoji se u tome što većina demokratskih država daje pojedincu pravo na priziv savjesti, dopušta mu da ne postupi po odredbama zakona koje su protivne njegovoj savjesti. Sloboda savjesti ne smije ugrožavati i isključivati prava drugih osoba.

Oliver Vasilj: Medicina i postavljanje granice za abortus i porod podložne su promjenama koje se usklađuju s novim znanstvenim saznanjima

Da priziv savjesti nije samo privilegija liječnika, vjeruje Oliver Vasilj, dr. med., ginekolog iz Poliklinike Medifem i vanjski suradnik u znanstvenom nastavnom zvanju doc. dr. sc. na Sveučilištu Sjever.

“Sam izraz u sebi govori kako svi unutar sebe imao razvijena neka moralno-etička načela, a kod nekih su ona uvjetovana religijom ili nekim unutarnjim porivom koji im govori da nešto nije u redu. Kod mene je to bila moja vjera kao i moj unutarnji poriv koji mi je govorio da život počinje začecem do prirodne smrti te da sam ja kao liječnik dao Hipokratovu zakletvu da čuvam život, a ne da ga uništavam. To mi se čini jasno samo po sebi. A kad bi mi netko uskratio tu mogućnost to bi moj život jako otežalo”, istaknuo je Vasilj koji je objavio 29 znanstvenih članaka u različitim međunarodnim časopisima, autor je pet poglavlja u knjigama, a kao predavač i organizator sudjelovao je na više desetaka međunarodnih kongresa.

Oliver Vasilj / Foto: Poliklinika Medifem

Oliver Vasilj je radio kao liječnik na Klinici za ginekologiju i porodništvo KB-a Sveti Duh od 2003. do 2021. godine te nije imao problema na radnom mjestu ako bi se pozvao na priziv savjesti.

Nitko me nikad nije tjerao da radim nešto što se kosilo s mojim etičnim načelima, a nisam ni u svom radnom kolektivu osjetio da sam zbog toga bio osuđivan ili da su me gledali poprijeko.

“Od prvih dana specijalizacije imao sam mogućnost pozivanja na priziv savjesti. Nitko me nikad nije tjerao da radim nešto što se kosilo s mojim

etičnim načelima, a nisam ni u svom radnom kolektivu osjetio da sam zbog toga bio osuđivan ili da su me gledali poprijeko.”

Prema riječima liječnika Vasilja, biti pravi kršćanin kao prvo znači da se vjera vuče iz vjere u Isusa Krista, a vjera je ona koja nam pomaže da lakše prolazimo kroz život.

“Biti kršćanin u 21. stoljeću je po meni samo jedan veliki plus jer ovo mnoštvo moralno-etičkih tvorevina koje se ne tiču samo medicine ili znanosti već života općenito pomažu nam da vidimo pravi put i put kojim mi samo i naše obitelji moraju ići.”

Kako je istaknuo Vasilj, promatrajući povijest medicine kako gleda na početak život i pitanje pobačaja može se ustvrditi njezino različito gledište. Naime, Vasilj je podsjetio kako je prije 40, 50 godina definirana granica za abortus prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji bila 28 tjedana, a do unazad nekoliko godina bila je 24 tjedana, a sada se pomiče već na 22 tjedna.

Znanost nije apsolutna, već se ona mijenja kako znanstvenici dobivaju uvid u nova znanstvena otkrića, a tako se mijenja i poimanje života i smrti.

“Kao što vidimo i sami, medicina i postavljanje granice za abortus i porod podložne su promjenama koje se usklađuju s novim znanstvenim saznanjima. Dakle, znanost nije apsolutna, već se ona mijenja kako znanstvenici dobivaju uvid u nova znanstvena otkrića, a tako se mijenja i poimanje života i smrti. Moram spomenuti kako su primjerice naše bake smatrale kako život počinje otkučajem srca u 17. tjednu života, a ja već ultrazvukom mogu vidjeti kako srce kuca u 6. tjednu. Upravo je u tom napretku znanosti vidljivo kako se poimanje života i smrti mijenja, a znanstvena činjenica je kako život počinje upravo začecem.”

Ivan Zmijanović: Mi kao liječnici imamo dužnost zaštititi svako ljudsko biće – rođeno ili nerođeno

Govoreći o pravu na priziv savjesti šibenski ginekolog Ivan Zmijanović, dr. med., istaknuo je kako se to odnosi prvenstveno na namjerni prekid trudnoće, odnosno na nerođeno dijete. Kako je rekao, prilikom razgovora s trudnicom moramo biti svjesni da se u ovom slučaju radi o dvije osobe – trudnici i nerođenom djetetu.

“Zapravo mi liječnici imamo dužnost zaštititi svako ljudsko biće – rođeno ili nerođeno. Zato se taj priziv savjesti prvenstveno odnosi na zaštitu

nerođenog djeteta”, istaknuo je Zmijanović koji je kao specijalizant ginekologije 2002. godine kao sastavni dio svog posla radio abortuse da bi 2014. potpisao izjavu o prizivu savjesti.

Ivan Zmijanović / Foto: Hrvatska za Život

Kad se radi pobačaj, prekida se život, odnosno djetetu se oduzima pravo na život. Svako pravo koje drugome oduzima njegovo pravo nije dobro, kao u ovom slučaju ženino pravo na prekid trudnoće.

“U to vrijeme, ali i danas, kao glasna ideja je da žena ima pravo na izbor kada je riječ o trudnoći. Tada sam razmišljao tko meni daje pravo da ukidam ženino pravo na odluku o prekidu trudnoće. Međutim, vrlo brzo shvatio sam da u toj situaciji tri prava koja su istovjetna: pravo žene na prekid trudnoće, pravo liječnika da ne radi pobačaje i treće pravo koje je zapravo najjače – pravo na život nerođenog djeteta. To je jedan trokut, ako ćemo govoriti slikovito, a baza tog trokuta su pravo žene na izbor i liječnikov na priziv savjesti, a vrh trokuta je pravo djeteta na život. Kad se radi pobačaj, prekida se život, odnosno djetetu se oduzima pravo na život. Svako pravo koje drugome oduzima njegovo pravo nije dobro, kao u ovom slučaju ženino pravo na prekid trudnoće”, istaknuo Zmijanović podsjetivši na Hipokratovu zakletvu da će štiti život te vjeruje kako su liječnici pozvani biti “odvjetnici nerođenog djeteta”.

Zmijanović vjeruje kako bi namjernih prekida trudnoća bilo puno manje kad bi muškarci osjećali veću odgovornost za dijete.

Većina žena koja rade pobačaje su napuštene od svojih muškaraca dok muškarci uglavnom ne shvaćaju da je odgovornost zaštite života na njima.

“Iz svog iskustva mogu reći kako je tijekom trudnoće sav fokus, i potencijalna osuda, na ženu, a zanemaruje se uloga muškarca kao čuvara ženine trudnoće. Većina žena koja rade pobačaje su napuštene od svojih muškaraca dok muškarci uglavnom ne shvaćaju da je odgovornost zaštite života na njima. Kada bi muškarci shvatili da su zaštitnici žene, bilo bi manje pobačaja”, poručio je ginekolog Ivan Zmijanović.

Mate Mijić: Prema sekularistima, želi li karijeru u ginekologiji i opstetriciji, liječnik se mora odreći vlastitih prava i uvjerenja da bi po svaku cijenu pružio uslugu koju zakonodavac propisuje

Osvrćući se na aktualnu problematiku, posebice slike vjernika u medijima u 21. stoljeću i pitanja priziva savjesti, društveno-politički analitičar Mate Mijić ustvrdio je kako je agresivni sekularizam nedvojbeno dio komunističkog ideološkog miksa koji je preživio demokratske promjene i postao integralnim dijelom političkog programa koji nude jednako i srednjestrujaške i ekstremne lijeve opcije.

Iako se najčešće pozivaju na odvojenost Crkve i države, što je u krajnjoj liniji katolički princip, mediji u službi širenja lijeve ideologije u stvari zagovaraju sekularizam – ideologiju koja zagovara istjerivanje vjere iz javnog prostora.

“Budući da je u Hrvatskoj nakon 2000. ostvarena lijeva kulturna i medijska hegemonija pa većina srednjestrujaških medija naginje ulijevo i trbuhozbori ista ta stajališta, vjera je postala nepoželjna u našem medijskom prostoru i portretirana kao svojevrsno praznovjerje zaostalih ljudi s kojim se ‘napredni’ dio društva treba obračunati. Iako se najčešće pozivaju na odvojenost Crkve i države, što je u krajnjoj liniji katolički princip, mediji u službi širenja lijeve ideologije u stvari zagovaraju sekularizam – ideologiju koja zagovara istjerivanje vjere iz javnog prostora. Tu se više ne radi o tome da Crkva kao institucija ne treba izravno utjecati na vođenje države i da se država ne smije otvoreno petljati u crkvena pitanja, već o tome da Crkva ne smije egzistirati kao javni faktor, nego isključivo kao društveni klub kojemu

vjernik pripada u slobodno vrijeme. Dok odlazi u školu ili na posao, dok glasuje ili se bavi javnim pitanjima, vjernik bi prema takvom tumačenju trebao u potpunosti isključiti dio sebe i ponašati se sukladno tuđim vrijednostima koje on ne smije osporavati želi li biti relevantan, priznat i prihvaćen u javnosti. ”

Mate Mijić / Foto: IKA

Kako je Mijić naglasio, u posljednje je vrijeme pogotovo veliki pritisak na liječnike kojima se osporavaju temeljna ljudska i građanska prava zajamčena Ustavom RH, zakonima i međunarodnim konvencijama.

“Prema sekularistima, želi li karijeru u ginekologiji i opstetriciji, liječnik se mora odreći vlastitih prava i uvjerenja da bi po svaku cijenu pružio uslugu koju zakonodavac propisuje. Ako to odbije, što mu omogućava pravo na priziv savjesti, u medijima bude portretiran nesavjesnim liječnikom. Radi se o velikom paradoksu – liječnike koji se pozivaju na vlastitu savjest proglašava se nesavjesnima, dok su oni drugi, koji ignoriraju pitanje savjesti, portretirani kao savjesni. Taj je paradoks dobar pokazatelj koliko su mediji danas spremni na logičke i verbalne vratolomije u promociji jedne ideologije koja je okrenuta protiv vjernika i vjere.”

Članci objavljeni u sklopu projekta “Stigmatizacija vjernika u javnom prostoru – imaju li oni pravo na ljudska prava?”:

[INICIJATOR MOLITVE NA TRGU Mediji su znatno utjecali na javno mnijenje navodeći kako mrzimo žene](#)

“Progledaj srcem” znak je potrebe zajedništva i učvršćivanja vjere vjernika iz cijele Lijepe Naše

Ante Čaljkušić: Kroz povijest Katoličke Crkve vidljivo je javno svjedočenje vjere

Zovko: Unatoč ratnim strahotama bl. Stepinac hrabro je promicao nesebičnost i solidarnost

Liječnici kao “odvjetnici nerođenog djeteta”

Autor: Marija Pandžić, novinarka Hrvatske katoličke mreže
(marija.pandzic@hkm.hr)

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Ključne riječi: djelovanje vjernika u javnom životu

